

**Силабус
освітнього компоненту ОК 14**

Нормування впливу рекреації на довкілля

Назва дисципліни:	Нормування впливу рекреації на довкілля
Рівень вищої освіти:	Початковий (короткий цикл) рівень Молодший бакалавр з екології
Галузь знань:	10 Природничі науки
Спеціальність:	101 Екологія
Освітньо-професійна програма:	Екологія та рекреація
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=4783
Рік навчання:	2
Семестр:	3 (осінній)
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра екології
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Анісімова Світлана Вікторівна
Контактний телефон:	057 707 37 41; 050 630 91 41
E-mail:	svitlanaanisimova@meta.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування у здобувачів короткого (початкового циклу) рівня Вищої освіти цілісної уяви відповідних знань та умінь щодо нормування та регулювання рекреаційного навантаження на природні комплекси.

Предмет: теоретичні та методологічні основи, методичні положення наукових напрямків щодо розробки норм впливів рекреаційної діяльності на ландшафтні комплекси

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- представлення сутності рекреації як виду діяльності людини;
- вивчення природно-ресурсної складової рекреаційної діяльності;
- зміст і вимоги існуючих законодавчих документів щодо туризму і рекреації
- формування уявлень про визначення нормативів впливу рекреації на окремі природні компоненти і ландшафтні комплекси в цілому.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

ОК 9 «Хімія з основами біогеохімії».

Компетентності, яких набуває здобувач:

Інтегральна компетентність:

Здатність особи самостійно виконувати типові фахові виробничі завдання в галузі екології та рекреаційної діяльності або у процесі навчання, нести відповідальність за результати своєї діяльності, здійснювати самоконтроль виконання робіт.

Загальні компетентності:

ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт..

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 3. Здатність професійно оперувати інформацією про природно-рекреаційні ресурси.

ФК 4. Здатність обґрунтовувати необхідність й розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

ФК 5. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПРН 4. Використовувати основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу та прийняття рішень в сфері екології, рекреації, охорони довкілля, оптимального природокористування та сталого розвитку.

ПРН 6. Знати основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження та рекреацій на довкілля.

ПРН 7. Пропонувати розв'язок проблем у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та / або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПРН 10. Застосовувати програмні засади, ГІС-технології та ресурси інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.

Тематичний план

№ тижня	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин
1	ЛК Вступ до дисципліни «Нормування впливу рекреації на довкілля»	2
	ПР -	-
	СР Основні поняття рекреалогії	2
2	ЛК Рекреація як вид діяльності людини	-
	ПР 1. Рекреаційне районування України: стан та перспективи розвитку	2
	СР Структура рекреаційної діяльності	2
3	ЛК Нормативно-правове регулювання рекреаційно-туристичної діяльності в Україні	2
	ПР -	-
	СР Закон України «Про туризм»	2
4	ЛК Міжнародно- правове регулювання рекреаційно-туристичних послуг	-
	ПР 2. Рекреаційна діяльність	2
	СР Санітарно-гігієнічне і екологічне нормування	2

5	ЛК Природно-ресурсна складова рекреаційної діяльності	2
	ПР -	-
	СР Характеристика і приклади природних сукцесій	2
6	ЛК Природно-заповідний фонд як основа для збереження біорізноманіття і розвитку регульованої рекреаційної діяльності	-
	ПР 3. Природні рекреаційні ресурси та їх оцінка	2
	СР Природні рекреаційні ресурси Харківської області	3
7	ЛК Стабільність і стійкість природних систем. Частина 1.	2
	ПР -	-
	СР Наслідки впливів рекреаційної діяльності на окремі компоненти природного середовища	2
8	ЛК Стабільність і стійкість природних систем. Частина 2.	
	ПР 4 Вимірювання рекреаційних навантажень	2
	СР Характеристика природно-заповідного фонду Харківської області	3
9	ЛК Оцінка стану біорізноманіття	2
	ПР -	-
	СР Екологічний туризм	3
10	ЛК Вплив рекреаційної діяльності на природні комплекси	2
	ПР 5. Визначення рекреаційної місткості території	2
	СР Сільський туризм	3
11	ЛК ЕКОЛОГІЧНЕ НОРМУВАННЯ	2
	ПР -	-
	СР Основні види порушень в результаті рекреаційної діяльності	3
12	ЛК Методичні підходи до екологічного нормування антропогенного навантаження	2
	ПР 6. Визначення припустимих рекреаційних навантажень методом пробних площ	2
	СР Вплив рекреації на ліс	3
13	ЛК Нормування впливів на флору і фауну	2
	ПР -	-
	СР Вплив пляжної рекреації на якість води	3
14	ЛК Рекреаційне лісокористування. Нормування впливів на лісові екосистеми	2
	ПР 7. Визначення припустимих рекреаційних навантажень моделюванням ушкоджень поверхні ґрунтового покриву	2
	СР Санітарно-гігієнічні норми якості водних ресурсів	3
15	ЛК Рекреаційне водокористування. Нормування впливів на водні ресурси	2
	ПР -	-
	СР Санітарно-гігієнічні норми якості повітря	3
16	ЛК Облаштування туристичних маршрутів. Екологічні стежки	2
	ПР 8. Визначення припустимих рекреаційних навантажень методом моделювання граничних значень поверхневого стоку	2
	СР Вплив поверхневого стоку на ландшафтні комплекси	3
Разом	ЛК	32
	ПР (ЛР, СЗ)	16

	СР	42
	Екзамен	30

Індивідуальне навчально-дослідне завдання: не передбачено

Методи навчання:

- словесний метод (лекція);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний методи (метод ілюстрацій, демонстрацій);
- робота з літературою (навчально-методичною, науковою, нормативною літературою, робота з підручниками і посібниками, пошук інформації за завданням;)
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні та мультимедійні);
- самостійна робота;

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

–«відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

–«незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;
 $K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;
 n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;
- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 36 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 36 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;

- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену.

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$PK^{екз} = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E,$$

де $PK^{екз}$ – підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є екзамен;

$K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

E - оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою).

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання екзамену.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

– призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;

– призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;

– участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів

– участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;

– участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів

– участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;

– виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2– Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_02.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;

– списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Теоретичні основи рекреаційної географії : навчальний посібник / С. І. Сюткін, А. О. Корнус, О. Г. Корнус, О. С. Данильченко, О. М. Король; за загальною редакцією С. І. Сюткіна. – Суми: ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку», 2022. – 72 с.
2. Клапчук В.М. Рекреалогія : Навчально-методичний посібник для самостійної та індивідуальної роботи студентів спеціальності «Туризм». – Івано-Франківськ : Фоліант, 2017. – 88 с.
3. Екологічне нормування: підручник / В. В. Тарасова, Є. М. Данкевич, І. М. Ковалевська, В. Є. Данкевич / Заг. ред. В. В. Тарасової. – Житомир: Видавець: О. О. Євенок, 2017. – 344 с.
4. Дутчак С.В. Туристсько-рекреаційні ресурси ландшафтів. – Чернівці. Видавничий дім «Родовід», 2014. – 196 с.

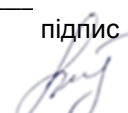

Додаткові джерела:

1. Нормування інгредієнтного забруднення: навчальний посібник / Петрук В. Г., Васильківський І. В., Іщенко В. А., Петрук Р. В., Турчик П. М. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 253 с.
2. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні/ Навчальний посібник. - Чернівці: Книги-XXI, 2015. - 300 с.
3. Тарасова В.В., Малиновський А.С., Рибак М.Ф. Екологічна стандартизація і нормування антропогенного навантаження на природне середовище / заг. ред. професора В. В.Тарасової : Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 276 с.
4. Стандарти ЄС і туристична галузь України: розвиток, пріоритети, промоція (оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами за 2019–2020 рр.) / Інформаційний центр з питань культури та мистецтва./ ДЗК. Випуск 8/3, 2020 р.
5. Дистанційний курс <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=4783>

Розробник (розробники)
силабусу навчальної дисципліни

Гарант освітньо-професійної програми

Завідувач кафедри

 _____	Анісімова С.В.
підпис	ПІБ
 _____	Барун М.В.
підпис	ПІБ
 _____	Внукова Н.В.
підпис	ПІБ